

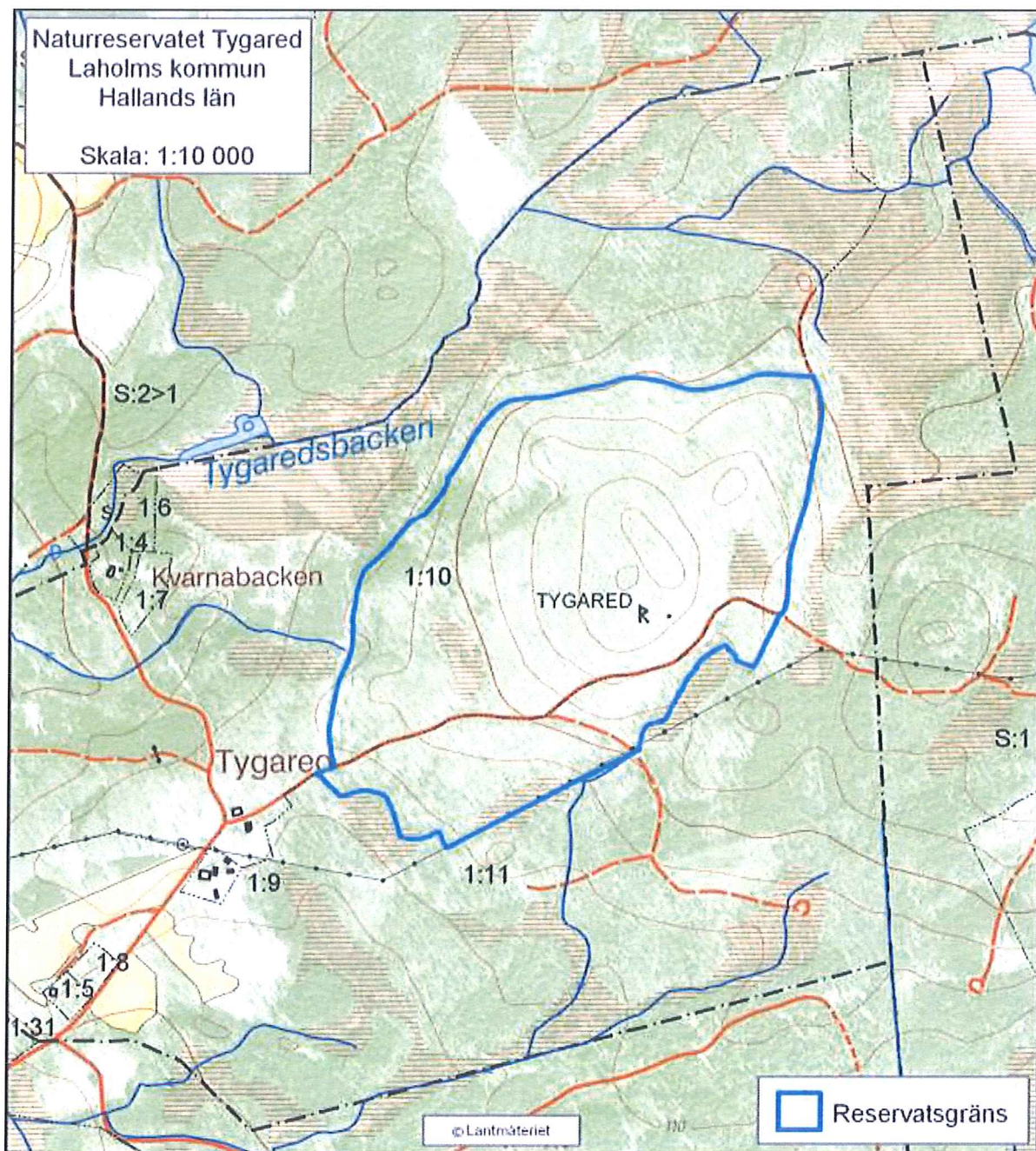

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BESLUT
2015-10-02

1 (11)
Dnr 511-7333-11

Bildande av naturreservatet Tygared i Laholms kommun.

Postadress
301 86 HALMSTAD

Besöksadress
Slottsgatan 2

E-post
Halland@lansstyrelsen.se

Telefon
010 - 224 30 00

2015-10-02

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsas av blå heldragen linje på kartan på föregående sida som naturreservat, med syfte och föreskrifter enligt nedan.

Reservatets gränser ska märkas ut i fält och dess namn ska vara Tygared.

I enlighet med 3 § förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 1).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfald som är knuten till de gamla bokskogsmiljöerna. Skyddet skall slå vakt om nyckelbiotopen med dess skyddsvärda arter och värdefulla strukturer genom att låta bokskogen utvecklas fritt utan konkurrens från gran. Riklig förekomst av grova träd och död ved i olika former är av största vikt och en förutsättning för rik mångfald av svampar, kryptogamer, insekter och fåglar.

Förekommande ekosystem och biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas både genom att naturliga processer får fortgå, liksom genom aktiva restaurerings- och skötselåtgärder. Exempel på detta är att träd ska få åldras, dö och brytas ned genom angrepp av svampar, insekter eller genom stormfällning och att nya lövträd sedan föryngras naturligt i de luckor som bildas. Syftet är även att gynna den biologiska mångfalden på lång sikt genom vissa skötselinsatser, exempelvis röjning av gran och omförande av planterade granbestånd till lövskog.

Inom ramen för ovanstående syften ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia.

Syftet ska nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering,
- produktionsinriktat skogsbruk inte förekommer,
- granplantagen avvecklas och omförs till lövskog.
- graninslaget i övriga reservatet gallras och röjs bort.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i den löpande skötseln av reservatet.
- anordningar för friluftslivet anläggs och underhålls.

2015-10-02

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 1 uppföra ny byggnad eller anläggning,
- 2 uppföra mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,
- 3 sätta upp tavla, skylt, affisch eller göra inskrift,
- 4 borra, spränga, schakta, gräva, dika eller rensa diken, dämna, markbearbeta eller bedriva täkt eller utöva annan verksamhet som ändrar områdets topografi eller landskapets karaktär eller ändrar ytvatten- eller dräneringsförhållanden,
- 5 anlägga väg,
- 6 anordna upplag,
- 7 avverka, gallra, röja, föryngra skog eller på liknande sätt påverka vegetationen,
- 8 ta bort eller upparbeta dött träd, vindfäll eller döda grövre grenar,
- 9 ta bort eller skada stengärdesgård eller stenröse,
- 10 framföra motordrivet fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt med så kallad älgdragare eller motsvarande,
- 11 kalka, gödsla, sprida biologiska eller kemiska bekämpningsmedel,
- 12 inplantera för området främmande arter, samt
- 13 utan Länsstyrelsens tillstånd upplåta mark för lägerverksamhet eller tävlingar.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- 14 skötsel i form av röjning och avverkning av gran samt utglesning av träd- och buskskiktet, stängsling, bete och liknande åtgärder,
- 15 anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivet (t.ex. parkeringsplats och informationsskyltar, se karta i bilaga 2),
- 16 utmärkning av reservatet enligt Naturvårdverkets anvisningar, samt
- 17 undersökningar och dokumentation av mark, vatten, samt växt- och djurliv.

2015-10-02

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 18 skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
- 19 skada, plocka eller samla in kärleväxter, lavar, svampar och mossor. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåten, med undantag för fridlysta arter. Insamling för artbestämning är tillåtet om det sker på uppdrag av länsstyrelsen eller efter tillstånd från länsstyrelsen,
- 20 sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
- 21 framföra motordrivet fordon annat än på bilväg eller parkera annat än på anvisad plats,
- 22 inplantera för området främmande arter,
- 23 utan Länsstyrelsens tillstånd använda fällor avsedda för ryggradslösa djur,
- 24 utan Länsstyrelsens tillstånd arrangera lägerverksamhet,
- 25 utan Länsstyrelsens tillstånd snitsla spår, anordna orienteringskontroll eller tävling, samt
- 26 utan Länsstyrelsens tillstånd genomföra vetenskapliga undersökningar som strider mot föreskrifterna.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna 14-17.
- att markägaren flyttar döda träd eller delar av döda träd som utgör en risk för personskada till en annan del av reservatet [undantag från föreskrift 8]. Markägaren skall meddela Länsstyrelsen om åtgärder görs.
- normal skötsel och underhåll av de bilvägar som korsar naturreservatet.
- vid beslutsdatumet gällande rättigheter inom området, t.ex. servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och vägrätt. Samråd ska dock ske med länsstyrelsen före åtgärder. Vid akuta åtgärder p.g.a. skador på ledningar eller andra anläggningar ska rättighetshavaren istället omgående informera reservatets förvaltare om de åtgärder som vidtagits.
- Länsstyrelsen, eller den som länsstyrelsen uppdrar åt, att sätta ut eller plantera ut arter i reservatet.

2015-10-02

Upplysningar:

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna om rätten att färdas och vistats i reservatet (med stöd av 7 kap. 30 § MB) gäller oberoende av om beslutet överklagas.

Länsstyrelsen erinrar även om att andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet, eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

2 kap. 1, 6-8 §§ kulturmiljölagen (1988:950), fornlämningar

De fasta fornlämningar som återfinns inom reservatet är skyddande enligt lag. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda, vårda och undersöka en fast fornlämning.

7 kap. 13-18h §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser

Strandskyddsområde berör de delar av reservatet som ligger inom 100 meter från de bäckar som genomkorsar reservatet. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

11 kap. miljöbalken, vattenverksamhet, samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar, bortledning av vatten från eller grävning och rensning av vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Även åtgärder som utförs för att avvattna mark eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål är att betrakta som vattenverksamhet (markavvattning).

1 § terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594)

Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är, med vissa undantag, förbjuden.

4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845), fridlysta arter

Många arter är fridlysta. Det innebär att djuren och växterna inte får skadas eller störas, och i många fall även att fortplantningsområden och viloplats är skyddade. Alla fåglar, groddjur, kräldjur, fladdermöss samt orkidéer är fridlysta, och dessutom ett urval av andra organismer.

2015-10-02

16 § lag om tillsyn över hundar och katter (2007:1150)

Under tiden den 1 mars-20 augusti ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Beskrivning av området

Nyckelbiotopsinventeringen 1997:

Ett område med medelålders till gammal bokskog. Viss gallring har skett även på senare år. Relativt gott om lite krokiga och krumma bokar och även relativt gott om död ved i form av lågor och högstubbar. Intressant moss- och lavflora. Fällmossa och guldockmossa är väl spridda, men även platt fjädermossa, havstulpanlav och trädporrella är relativt väl spridda. I nyckelbiotopen hittas även liten lundlav (NT), stor knopplav, blek kraterlav (VU), bokkantlav (NT), lunglav (NT), violettgrå porlav (NT), bokvårtlav (NT) och kortskaftad parasitpik (VU).

Inventering 2006:

Tygared ligger i Laholms inland i den södra änden av den värdefulla ädellövskogstrakten "Hallands mellanbygd". Inom tre kilometer ligger fyra biotopskydd, och två reservat (Knutstorp och Rönnö).

Biotopskydden har en total areal på 40 hektar och är alla hedbokskog, reservaten har en total areal på nästan 400 hektar och består också till stor del av hedbokskog. Områdena kommer tillsammans att stärka varandra då arter kommer att kunna flytta mellan dem. I ett vidare perspektiv (15 km) kan man även räkna in hedbokskogsreservaten Göstorpsskog, Blåalt och Vännet.

Tygared brukades fram till för cirka 10 till 20 år sedan, det har nu skapats relativt mycket död ved i form av grova högstubbar och lågor. Enligt ägaren av den norra fastigheten betades västliga delar av området ända fram till 1950-talet, vilket gett en variationsrik miljö med både äldre och yngre träd.

2015-10-02

Uppgifter om reservatet

Namn	Tygared
Kommun	Laholm
Församling	Knäred
Areal	29,7 hektar
Lägesbeskrivning	5 kilometer nordost om Knäreds samhälle
Mittkoordinater SWEREF 99 TM	E: 400734 N: 6269241
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region 11)
Förvaltare	Länsstyrelsen

Fastigheter och särskilda rättigheter redovisas i bilaga 4 A och B.

Hur man överklagar

Om föreliggande beslut ska överklagas, skriv till Länsstyrelsen i Hallands län, 301 86 Halmstad. Ange därvid beslutets diarienummer och vad som ska ändras i beslutet.

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet **senast den 30 oktober 2015**, annars kan överklagandet inte prövas.

Länsstyrelsen sänder överklagandet vidare till regeringen för prövning, om länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt som har begärts. Kontakta länsstyrelsen om något är oklart.

Beslut om Kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) och 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att delgivning av detta beslut skall ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar härfter införas i Hallandsposten och Laholms tidning.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen i Hallands län, Slottsgatan 2, Halmstad och på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/halland.

2015-10-02

Ärendets handläggning

Naturvärdena i Tygared uppmärksammades genom nyckelbiotopsinventeringen, som genomfördes i området 1997. Förhandling med fastighetsägare angående intrångsersättning i samband med reservatsbildningen inleddes 2006. I oktober 2013 slöts avtal om intrångsersättning med den siste av de två berörda fastighetsägarna.

Ett förslag till beslut och skötselplan utarbetades av Länsstyrelsen och markägarna förelades 2015-07-15 att, enligt 24§ förordningen om områdesskydd, inkomma med synpunkter på förslaget. Förslaget skickades på remiss till Skogsstyrelsen, Polismyndigheten, SGU, Laholms kommun, Hallands Naturskyddsförening, Hallands Botaniska Förening Jägareförbundet Halland och Naturvårdsverket.

Den 25 augusti skickades ytterligare ett föreläggande ut till Södra Hallands Kraft ekonomiska förening, då det framkommit i efterhand att de var koncessionsinnehavare till angränsande elledning.

Yttranden har inkommit i ärendet från Skogsstyrelsen, Polismyndigheten, Laholms kommun, EON, SGU, Naturvårdsverket, Södra Hallands Kraft ekonomiska förening och markägare till Tygared 1:10.

Inkomna yttranden och Länsstyrelsens ställningstaganden har sammanställts i bilaga 5.

Länsstyrelsens bedömning

Tygared ligger i Laholms inland och utgörs huvudsakligen av näringsfattig bokskog eller bokskog av ristyp. Inom ett par kilometer ligger flera ädellövskogar med höga naturvärden, bl.a. fyra biotopskyddsområden, ett naturvårdsavtal och naturreservaten Knutstorp och Rönnö. Den gamla ädellövskogen utgör idag en starkt fragmenterad spillra av förekomsten för ett par hundra år sedan och är därför mycket skyddsvärd.

Ädellövskog har varit en vanlig skogstyp under en stor del av Sveriges förhistoria, men den har minskat kraftigt de senaste århundradena då granen ökat starkt genom framför allt plantering i tidigare ädellövskogsområden. Utan viss skötsel riskerar ädellövskogen med dess höga biologiska värden på sikt att förloras i takt med att skogen blir allt mer grandominerad.

Ur ett svenskt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara dessa skogar. Ädellövskogarna är följaktligen utpekade som ansvarsbiotoper för Halland i "Strategi för formellt skydd av skog i Hallands län".

2015-10-02

I reservatet finns 25,9 hektar av Natura 2000-naturtypen "9110-Näringsfattig bokskog" vars naturvärde kommer att öka med dess ålder. Det finns en nyckelbiotop och ett naturvärdesobjekt på totalt 4 hektar, vilka är dominerade av näringsfattig bokskog med rik kryptogamflora. Hittills har man hittat 7 rödlistade och 5 regionalt intressanta arter i reservatet.

Även om området var relativt öppet på 1700-talet kan man i historiska källor se att det finns en kontinuitet av lövskog och lövträd. Under 1600-talet omgavs området av lövskog kilometervis i alla riktningar och i Hallands Landsbeskrivning från 1729 nämns det att det växer bok i reservatsområdet.

Även om reservatsområdet brukades fram till för cirka 20 år sedan har det har nu skapats relativt mycket död ved i form av grova högstubbar och lågor. Enligt en av fastighetsägarna betades västliga delar av området ända fram till 1950-talet, vilket gett en variationsrik miljö med både äldre och yngre träd.

De prioriterade bevarandevärdena i området är den gamla och artrika ädellövkogen med dess arter. Här finns bl.a. de rödlistade arterna lunglav, bokkantlav och violettgrå porlav.

För att bevara dessa värden krävs gamla, grova och döda träd i olika stadier och miljöer. Dessutom krävs tillräckligt stor areal av skogsmiljöerna så att det hela tiden kan finnas både unga och gamla bestånd i området och så att det kontinuerligt ska kunna finnas tillräckligt stora populationer av arterna att de kan finnas kvar på lång sikt.

Det som kan hota värdena är bl.a. avverkning, dikning, plantering av andra trädslag, konkurrens från gran, exploatering, spridning av gödsel och bekämpningsmedel och fragmentering.

Då ett rationellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området behövs någon form av långsiktigt skydd. Området kräver en del skötsel- och restaureringsinsatser vilket medför att en skötselplan behövs. Vidare krävs ordningsföreskifter för att bevara områdets värden. Naturreservat är därmed den lämpligaste skyddsformen.

Genom detta beslut ska livsmiljöerna för hotade och hänsynskrävande arter i området säkerställas och förbättras samtidigt som goda förutsättningar för friluftsliv bevaras.

2015-10-02

Förenlighet med andra områdesbestämmelser, planer och miljömål

Reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den för området gällande översiktsplanen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att avgränsningen av området, reservatets omfattning och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Deltagande i beslutet

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Lena Sommestad. I beslutet deltog även länsråd Jörgen Peters och t.f. naturvårdsdirektör Henrik Martinsson.

I handläggningen deltog, antikvarie Jenny Nord, länsjurist Tina Risberg och naturvårdshandläggare Elin Grönberg, den senare har varit föredragande.

Lena Sommestad
landshövding

Elin Grönberg
naturvårdshandläggare

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan	
Bilaga 2	Kartor	2A Översiktskarta 2B Skogstypskarta 2C Skötselkarta typ 1 2D Skötselkarta typ 2 2E Natura 2000 - Naturtyper
Bilaga 3	Rödlistade arter m.m.	
Bilaga 4	4A Fastigheter 4B Särskilda rättigheter	
Bilaga 5	Sammanställning av inkomna remissvar	